

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 10 września 2024 r.

Pozycja 189

POSTANOWIENIE z dnia 26 czerwca 2024 r. Sygn. akt Ts 17/21

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Mariusz Muszyński,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej A.B. o zbadanie zgodności:

art. 394 § 1 w związku z art. 130 § 1 i 2 w związku z art. 13 § 1 ustawy z 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.) w zakresie, w jakim „umożliwia odrzucenie zażalenia na zarządzenie zwrotu wniosku o wyznaczenie pełnomocnika z urzędu w sytuacji, w której skarżący uzupełnił braki formalne wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w wyznaczonym terminie, wskazując jednocześnie na brak możliwości uzyskania pozostałych wskazanych przez sąd informacji”, z art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

p o s t a n a w i a:

nadać dalszy bieg skardze konstytucyjnej.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej wniesionej do Trybunału Konstytucyjnego 20 stycznia 2021 r. (data nadania) A.B. (dalej: skarżący), reprezentowany przez pełnomocnika z urzędu, wystąpił z żądaniem przytoczonym w komparycji niniejszego postanowienia.

Skarga konstytucyjna została wniesiona na tle następującego stanu faktycznego.

Skarżący złożył wniosek w sprawie ustanowienia dla niego pełnomocnika z urzędu oraz o zwolnienie od kosztów sądowych w całości w postępowaniu cywilnym przeciwko funkcjonariuszowi Zakładu Karnego w W.

W piśmie z 6 września 2019 r. (sygn. akt [...]) wezwano go do usunięcia braków formalnych wniosku m.in. przez podanie danych personalnych (imię i nazwisko) pozwanego.

W odpowiedzi na wezwanie skarżący wyjaśnił, że nie ma żadnej wiedzy o imionach i nazwiskach pozwanych funkcjonariuszy oraz wniósł o zwrócenie się w tej sprawie do Dyrektora Zakładu Karnego w W. Dodatkowo poinformował, że złożył w tej sprawie także wnioski do Dyrektora Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w W. oraz do Dyrektora Zakładu Karnego w W.

Zarządzeniem przewodniczącego I Wydziału Cywilnego Sądu Okręgowego w W. z 14 października 2019 r. (sygn. akt [...]) wniosek skarżącego został zwrócony z uwagi na

nieusunięcie jego braków formalnych (niewskazanie danych personalnych pozwalających na identyfikację pozwanego).

Sąd Apelacyjny w W. I Wydział Cywilny postanowieniem z 6 grudnia 2019 r. (sygn. akt [...]); dalej: postanowienie Sądu Apelacyjnego) odrzucił zażalenie skarżącego na powyższe zarządzenie, uznając je za niedopuszczalne.

W uzasadnieniu skargi skarżący podniósł, że „w przypadku wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, składanego przed wszczęciem postępowania w sprawie (wytoczeniem powództwa), z uwagi na ochronę prawa strony do sądu uzasadnione jest przyjęcie istnienia kontroli instancyjnej zarządzenia przewodniczącego sądu pierwszej instancji o zwrocie wniosku w tym przedmiocie”. Tymczasem na tle art. 394 § 1 k.p.c. dochodzi do „różnicowania prawa obywateli do sądu” i „dualizmu prawnego” – niektóre sądy dopuszczają bowiem omawiany środek odwoławczy w drodze analogii z zażaleniem na zarządzenie w sprawie zwrotu pozwu. Treść zaskarżonych przepisów „powoduje naruszenie prawa do sądu w zakresie w jakim nie reguluje w sposób precyzyjny możliwości jego stosowania w odniesieniu do zarządzenia przewodniczącego o zwrocie wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, a także w zakresie w jakim umożliwia dowolne w zasadzie jego stosowanie” (s. 6-7 skargi).

Zarządzeniem Sędziego Trybunału z 7 marca 2023 r. skarżący został wezwany do usunięcia braków formalnych skargi m.in. przez: 1) doręczenie odpisów (lub kopii poświadczonych za zgodność z oryginałem) wniosków skarżącego o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w postępowaniu cywilnym i konstytucyjnym oraz postanowień Sądu Rejonowego w Ż. w sprawie drugiego z tych wniosków, 2) udokumentowanie dat doręczenia skarżącemu postanowienia Sądu Apelacyjnego i złożenia wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu do wniesienia skargi konstytucyjnej w administracji zakładu karnego, 3) wskazanie sposobu naruszenia praw skarżącego, wynikających z art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Pełnomocnik skarżącego ustosunkował się do tego zarządzenia w piśmie z 20 marca 2023 r. (data nadania).

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. z 2019 r. poz. 2393; dalej: u.o.t.p.TK) skarga konstytucyjna podlega wstępnemu rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym, podczas którego Trybunał bada, czy odpowiada ona określonym przez prawo wymogom.

2. W skardze konstytucyjnej jako przedmiot zaskarżenia wskazano art. 394 § 1 w związku z art. 130 § 1 i 2 w związku z art. 13 § 1 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2019 r. poz. 1460, ze zm.; obecnie: Dz. U. z 2023 r. poz. 1550, ze zm.; dalej: k.p.c.) w zakresie określonym w *petitum*.

Zgodnie z art. 394 § 1 k.p.c. „zażalenie do sądu drugiej instancji przysługuje na postanowienia sądu pierwszej instancji kończące postępowanie w sprawie”, a ponadto na określone w tym przepisie inne rodzaje orzeczeń. W katalogu tym nie wymieniono zarządzeń przewodniczącego w sprawie zwrotu wniosku o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Pozostałe przepisy tej ustawy wskazane w *petitum* skargi brzmią następująco:

Art. 130 k.p.c.:

„§ 1. Jeżeli pismo procesowe nie może otrzymać prawidłowego biegu wskutek niezachowania warunków formalnych lub jeżeli od pisma nie uiszczono należnej opłaty, przewodniczący wzywa stronę, pod rygorem zwrócenia pisma, do poprawienia, uzupełnienia lub opłacenia go w terminie tygodniowym. Mylne oznaczenie pisma procesowego lub inne oczywiste

niedokładności nie stanowią przeszkody do nadania pismu biegu i rozpoznania go w trybie właściwym.

§ 2. Po bezskutecznym upływie terminu przewodniczący zwraca pismo stronie. Pismo zwrócone nie wywołuje żadnych skutków, jakie ustawa wiąże z wniesieniem pisma procesowego do sądu”.

Art. 13 § 1 k.p.c.:

„Sąd rozpoznaje sprawy w procesie, chyba że ustawa stanowi inaczej. W wypadkach przewidzianych w ustawie sąd rozpoznaje sprawy według przepisów o postępowaniach odrębnych”.

Jako wzorzec kontroli skarżący w *petitum* skargi wskazał art. 45 ust. 1 Konstytucji.

Skarga konstytucyjna została wniesiona na tle sprawy zakończonej postanowieniem Sądu Apelacyjnego w W. I Wydział Cywilny z 6 grudnia 2019 r. (sygn. akt [...]); dalej: postanowienie Sądu Apelacyjnego).

3. Trybunał stwierdził, że analizowana skarga spełnia wymogi formalne, albowiem:

– została sporządzona w imieniu skarżącego przez radcę prawnego (art. 44 ust. 1 u.o.t.p.TK);

– skarżący wyczerpał drogę prawną (art. 77 ust. 1 u.o.t.p.TK), ponieważ postanowienie Sądu Apelacyjnego jest prawomocne i nie przysługują od niego żadne zwykłe środki zaskarżenia;

– dochowano ustawowego terminu wniesienia skargi konstytucyjnej (art. 77 ust. 1 w związku z art. 44 ust. 3 u.o.t.p.TK): odpis wymienionego wyżej postanowienia został doręczony skarżącemu 17 grudnia 2019 r., 23 grudnia 2019 r. złożył on w administracji zakładu karnego wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu w celu wniesienia skargi konstytucyjnej, 12 listopada 2020 r. rozstrzygnięcie właściwego organu samorządu zawodowego zostało doręczone radcy prawnemu, który sporządził skargę konstytucyjną, a skarga ta została wniesiona 20 stycznia 2021 r. (data nadania);

– określony został przedmiot kontroli (art. 53 ust. 1 pkt 1 u.o.t.p.TK);

– wskazano, które konstytucyjne prawa i wolności oraz w jaki sposób – zdaniem skarżącego – zostały naruszone (art. 53 ust. 1 pkt 2 u.o.t.p.TK);

– przedstawiono uzasadnienie sformułowanych przez skarżącego zarzutów oraz stan faktyczny (art. 53 ust. 1 pkt 3 i 4 u.o.t.p.TK);

– skarga zawiera informacje dotyczące wniesienia nadzwyczajnego środka zaskarżenia oraz wymagane załączniki (art. 53 ust. 1 pkt 5 i 6 oraz ust. 2 u.o.t.p.TK);

– sformułowane przez skarżącego zarzuty nie są oczywiście bezzasadne w rozumieniu art. 61 ust. 4 pkt 3 u.o.t.p.TK.

W tym stanie rzeczy Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.